

Ligesom der ved § 67 er givet et Børn for den personlige Frihed, saaledes vil det formeentlig ogsaa være passende her at optage en Bestemmelse til Betyggelse mod den Krænkelte og øvrige Ulempe, som en Indtrængning i Borgernes Bolig eller Undersøgelse af deres Breve og andre Papirer altid maa medføre. Vi foreslaae derfor, i Lighed med hvad der ogsaa i andre Forsatningslove er skeet, at en ny Paragraph (67, b) optages af følgende Indhold:

Boligen er ukrænkelig. Huusundersøgelse, Beslaglæggelse og Undersøgelse af Breve og andre Papirer maa, hvor ingen Lov hjemler en særegen Undtagelse, alene skee efter en Retskjendelse.

§ 68.

Udvalget maa naturligviis bifalde Indholdet af denne Paragraph og skal alene foreslaae, at den indledes med en almindelig Udtalelse af Eiendomsrettens Ukrænkelighed, samt at Udtrykket: „tilsvarende“ i sidste Sætning ombyttes med „fuldstændig.“ Vi antage vel ikke, at det førstnævnte Udtryk er brugt i nogen anden Betydning, end den der ligger i det sidste, saameget mindre som Ordet „Erstatning“ uden noget yderligere Tillæg vistnok allerede udtrykker Paragraphens Mening, nemlig at Enhver, som tilpligtes at afstaae sin Eiendom, kan fordrø Godtgjørelse for det derved lidte Tab. Men vi see derfor heller ingen Grund til at forlade det af os foreslaaede Udtryk, der i sig er klart og benyttet i tidligere Lovforskrifter af lignende Indhold, for at gjøre Brug af et andet, der neppe er fuldt saa klart og ikke hidtil benyttet til at udtrykke den heromhandlede Grundsætning. Denne Paragraph vilde herefter komme til at lyde saaledes:

„Eiendomsretten er ukrænkelig. Ingen kan tilpligtes at afstaae sin Eiendom, uden hvor Almeenvellet kræver det. Det kan kun skee ifølge Lov og mod fuldstændig Erstatning.

§ 69.

En Minoritet. (Bruun, David, Hansen og Keergaard) foreslaaer, at denne Paragraph, hvorefter alle Indskrænkninger i den frie og lige Adgang til Arbejde, som ikke ere begrundede i det almene Vel, skulle have ved Lov, udgaer, eftersom den under den ubestemte Affattelse, hvori den er givet, og som efter Gjenstandens Beskaffenhed vanskelig kunde undgaaes, paa den ene Side vil være uden Betydning, idet den ikke udtaler Andet, end hvad der maa betragtes som anerkjendt, og paa den anden Side let kan give Anledning til Misforstaaelse.

Udvalgets Fleerhed (med 9 mod 4 Stemmer) foreslaaer alene Udtrykket „Arbejde“ forandret til „Erhverv“, som vel er noget mere omfattende, men dog formeentligen udtrykker Paragraphens Tanke. Vi antage nemlig ikke, at en saadan Udtalelse skulde være uden Betydning, idet den dog indeholder en bestemt Opfordring til en fornyet Prøvelse af de bestaaende Indskrænkninger i den lige og frie Adgang til Erhverv, omdenskjønt det vistnok er overladt og maa overlades den tilkommende Lovgivningsmagt at vurdere disse Indskrænkningers Forhold til og Betydning for det almene Vel.

§ 70.

Udvalget tiltræder denne Paragraph, men antager, at dens Mening udtrykkes nøiagtigere og fuldstændigere saaledes:

Den, som ikke kan ernære sig eller Sine, og hvis Forsørgelse ikke paaligger nogen Anden, er berettiget til at erholde Hjælp af det Offentlige, dog mod at underkaste sig de Forpligtelser, som Lovene herom paabyde.

§ 71.

Udvalget antager vel, at den i nærværende Paragraph indeholdte Grundsætning bør udtales; men da det dog ikke er Forældrene, men Børnene selv, hvem den heromhandlede Ret vedkommer, foreslaae vi som en Redaktionsforandring, at Paragraphen affattes saaledes: de Børn, for hvis Oplærelse Forældrene ikke have Evne til at sørge, ville erholde fri Undervisning i Almueskolen. Det er iøvrigt en Selvefølge, at de nu bestaaende Lovforskrifter om Forpligtelsen for Forældrene til at sørge for deres

Børns Oplærelse forblive uberørte af Bestemmelsen i denne Paragraph, men vi antage ikke, at det skulde være fornødent eller rigtigt at optage denne Forpligtelse, der dog vilde trænge til flere nærmere Bestemmelser, blandt Grundlovens Forskrifter.

§ 72.

Udvalget er fuldkommen enig i den Grundsætning, som denne Paragraph udtaler, at Trykkefrihed hjemles, alene under Ansvar for Domstolene; men man antager, at der er Grund til udtrykkelig at tilføie, at Trykkefriheden ingensinde kan indskræntes ved Censur eller andre præventive Forholdsregler. Vi antage det fremdeles fornødent, at der snarest muligt gives en Lov, som i Overensstemmelse med denne Grundsætning fastsætter de nærmere Bestemmelser for Pressens Brug og Straffe for dens Misbrug. En Udtalelse heraf vil derfor blive optaget blandt de midlertidige Bestemmelser, som vi senere skulle tillade os at bringe i Forslag.

Vi antage derfor, at denne Paragraph kunde udtrykkes saaledes: Trykkefrihed er sikret under Ansvar for Domstolene, uden nogensinde at kunne indskræntes ved Censur eller andre præventive Forholdsregler.

§ 73.

Udvalget maa i det Hele tiltræde Bestemmelsen i denne Paragraph, der indeholder Grundsætningerne om „Foreningsretten“, idet vi alene foreslaae, at den anden Sætning i samme udtrykkes saaledes: „Ingen Forening kan ophæves ved en Regjeringsforanstaltning“ istedetfor Ordene „uden ved Dom.“ En saadan Affattelse af denne Bestemmelse vil nemlig indeholde den Betyggelse for Foreningsfriheden, som ved Paragraphen er tilfattet, uden dog at udelukke Ophævelsen af en Forening ved Lov i saadanne mulige Tilfælde, i hvilke en umiddelbar Indskriden af den lovgivende Magt maatte befindes at være fornøden eller ønskelig.

§ 74.

Bed de Regler, som i denne Paragraph gives om Forsamlingsretten, har Udvalget Intet fundet at erindre, men foreslaaer blot Udtrykket „Forsamlinger paa offentligt Sted“ ombyttet med „offentlige Forsamlinger“. Det er nemlig Forsamlingens hele Charakter, der maa stemple den som offentlig, og derved ifølge Paragraphens Bestemmelse give Politiet Ret til at overvære samme; men det vil derfor blive flere forskjellige Omstændigheder, som maae tages i Betragtning for at afgjøre, om den har en saadan Charakter; Stedet, hvor den holdes, er kun een saadan, der ikke altid kan være den afgjørende.

§ 75.

Med Hensyn til denne Paragraphs Bestemmelse: at ved Opløb tør den væbnede Magt, naar den ikke angribes, kun anvendes, efter at Mængden 3 Gange i Kongens og Lovens Navn forgiæves er opfordret til at adskilles, skal Udvalget alene bemærke, at da „den væbnede Magt“ iøvrigt i den hele Sætning utvivlsomt maa tages i den personlige Betydning, synes Udtrykket „anvendes“, der her netop har Hensyn til Brugen af den reelle Magt, ikke heldigt, men kunde maaskee passende ombyttes med „indskride“, hvorved den væbnede Magt betegnes som handlende paa en saadan Maade, der kun under de tvende i Paragraphen givne Forudsætninger bør tilstedes.

§ 76.

Da den Sætning, som nærværende Paragraph indeholder, at enhver vaabenfor Mand er forpligtet til med sin Person at bidrage til Fædrelandets Forsvar, efter Udvalgets Formening ikke kan have tilfattet, at den personlige Vaarneyrde i lige Grad og paa lige Maade skulde affordres alle vaabenføre Mand, hvilket ikke heller vilde stemme med den nylig vedtagne Vaarneyrde, saa foreslaae vi, at der gives denne Paragraph følgende Tillæg: „efter de nærmere Bestemmelser, som Lovene foreskriver.“

§ 77.

Det forekommer Udvalget rettest, at der med den i nærværende Paragraph udtalte Regel om Borgernes Ret til selv at bestyre deres reent communale Anliggender, dog under Statens Tilfyn, forbindes en Antydning af, at den nærmere Ordning af denne